

О.Є. Златогорський, В.Г. Баюк
ДОСЛІДЖЕННЯ НА СХІДНИХ ОКОЛИЦЯХ ЛУЦЬКА

У 2011 р. Луцька рятівна експедиція ДП «Волинські старожитності» ДП НДЦ ОАСУ ІА НАН України проводила дослідження на східних околицях м. Луцьк у зв'язку з приватними забудовами.

У Луцьку роботи проводилися за адресою вул. Шота Руставелі 5/2, що за 0,5 км на південний захід від відомої в історіографії пам'ятки «Гнідавська Гірка». Тут закладено траншею розмірами 2,0 × 8,0 м і частково досліджено заглиблену в материк споруду — південно-східний кут господарського льоху розмірами 2,0 × 1,0 м і завглибшки 1,0 м від рівня виявлення. Біля південної стінки прослідковано три сходинок (залишки входу), стінки глиняні, прямовисні, дно рівне, слабко утрамбоване. У заповненні зібрано фрагменти горщиків, мисок, профіль гончарної сковорідки та вироби з металу (цвяхи та фрагмент шпори). Загалом, комплекс можна віднести за формами посуду до XVII—XVIII ст.

У с. Підгайці роботи проведено на південно-західній околиці, за 0,5 км на захід від церкви. Розкоп розмірами 2,0 × 10 м закладено на краю високого правого берега р. Стир, паралельно руслу. Досліджено великий (розміри 8,0 × 3,5 м, глибина 0,7 м від рівня виявлення) котлован заглибленої у материк споруди, яку можна інтерпретувати як залишки житлової будівлі. Її вдалося прослідкувати за сильногумусованим заповненням та залишком плями печини в північно-східному куті. У цьому заповненні траплялася кераміка (фрагменти горщиків, мисок і кахель) та інші знахідки: точильні брусочки та кругла в перетині поясна пряжка. Також у котловані знайдено фрагмент ліпної лискованої посудини, який можна віднести до «рованцівського типу» ульвівських келихів. Судячи з дрібних фрагментів черепа поганої збереженості, найімовірнішим видається висновок про зруйнування котлованом частини давнішого могильника в XVII—XVIII ст.

Дослідження у с. Крупа провадилися на пів-

нічній околиці, за 200 м на південний захід від мосту через р. Конопелька, в уроч. Бірки. Тут на площі розкопу (84 м²) зібрано різноманітний матеріал і досліджено залишки цікавої за плануванням і знахідками споруди.

Споруду 1 вдалося дослідити за контурами середньовитоптанної долівки жовто-цеглистого кольору, що виділялася на фоні світло-жовтого материкового піску. Контур має підпрямокутну форму, більш видовжений за лінією захід—схід, розмірами 6,6 × 5,6 м. Долівка добре утрамбована лише в центральній частині, ближче до стінок вона стає слабшою. У східній частині споруди досліджено потужний завал глиняної обмазки з фрагментами цегли, який можна інтерпретувати як залишки сильно зруйнованого опалювального пристрою, про що свідчить черинь і підковоподібна форма розміщення збережених цеглин. Челюсті її повернуті на захід — всередину споруди, черинь добре випалений, однак сильно зруйнований. Ще одне подібне скупчення розміщувалося за 2,0 м на захід від першого, тут над завалом з обмазки збереглося кілька виставлених за лінією схід—захід цеглин. Заслугує на увагу і значний (до 0,3 м) прошарок темного ґрунту з попелом і вугликами, що розташовувався під скупченням. Долівка загалом рівна, однак у деяких частинах зруйнована. На долівці був значний (до 0,05 м) шар попелу.

Керамічний комплекс зі споруди складається з численних фрагментів виключно гончарних виробів — горщиків, покрішок, посудин типу мисочок і кухликів. Весь такий посуд можна датувати часом XVI—XVII ст. Так само датуються знайдені у споруді індивідуальні знахідки. Серед них є цілі та половинчасті зразки підков, цвяхів, фрагменти вудил, стремена й ості (гарпуна) для риболовлі.

На окрему увагу заслуговують мідний тубус і медальйон (рис.). Останній зроблено зі свинцю, вушко збереглося. На аверсі герб Англії, по колу надпис латиною (девиз Ордену Підв'язки); герб і

надпис читаються. Виріб використовувався повторно вже не як пломба, а як прикраса, на зразок сучасного медальйону. У лабораторії ІА НАН України проведено спектральний аналіз знахід-

ки. Свинець містить домішки, зокрема і золота, що наразі встановлюється. Такий виріб міг належати наближеному до великої торгової факторії. Він датує комплекс другою половиною XVI ст.

Рис. Торгова пломба-медальйон з Крупи

